

Svanenmärkning av
Handdiskmedel

Version 5.5 • 21 mars 2012 – 30 september 2019

Innehåll

Vad är ett Svanenmärkt handdiskmedel?	3
Varför välja Svanenmärkning?	3
Vad kan Svanenmärkas?	3
Hur ansöker man?	4
1 Miljökrav	5
1.1 Beskrivning av produkten	5
1.2 Exkluderade eller begränsade ingående ämnen och blandningar	6
1.3 Dosering, ekotoxicitet och bionedbrytbarhet	9
1.4 Emballage	11
1.5 Användarinformation och användarinstruktion om hållbart användande	12
2 Effektivitet	13
3 Kvalitets- och myndighetskrav	14
4 Marknadsföring	15
Regler för Svanenmärkning av produkter	15
Efterkontroll	15
Hur länge gäller licensen?	16
Nya kriterier	16

Bilaga 1	Marknadsföring av Svanenmärkta Handdiskmedel - Borttagen bilaga
Bilaga 2	Analyser, testmetoder och beräkningar
Bilaga 3	Intyg från producent av handdiskmedel
Bilaga 4	Intyg från råvaruproducent
Bilaga 5	Effektivitetstest
Bilaga 6	Parfymämnerna på "26-listan" (krav 5)

025 Handdiskmedel, version 5.5, 7 februari 2018

Adresser

Nordiska Ministerrådet beslutade 1989 att införa en frivillig officiell miljömärkning, Svanen. Nedanstående organisationer/företag driver Svanenmärkningen på uppdrag av respektive lands regering. För mer information se webbplatserna:

Danmark

Miljömärkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1
DK-2150 Nordhavn
Telefon +45 72 300 450
E-post: info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Sverige

Miljömärkning Sverige AB
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Telefon +46 8 55 55 24 00
E-post: info@svanen.se
www.svanen.se

Finland

Miljömärkning Finland
Box 489
FI-00101 Helsingfors
Telefon +358 9 61 22 50 00
E-post: joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Norge

Miljømærking Norge
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Telefon +47 24 14 46 00
E-post: info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Island

Norræn Umhverfismærking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Telefon +354 5 91 20 00
E-post: ust@ust.is
www.svanurinn.is

Detta dokument får kopieras endast i sin helhet och utan någon form av ändring. Citat får göras om upphovsmannen Nordisk Miljömärkning omnämns.

Vad är ett Svanenmärkt handdiskmedel?

Ett Svanenmärkt handdiskmedel tar hänsyn till miljön och användarens hälsa samtidigt som det är minst lika effektivt som andra handdiskmedel.

Ett Svanenmärke på handdiskmedel säkrar att produkten har ett minimerat innehåll av ämnen med negativ effekt på vattenmiljö på kort och på lång sikt. Det har en låg emballageförbrukning och det har krav på doseringsanvisningar som minskar risken för överdosering.

Svanenmärkta handdiskmedel är:

- Optimerad mängd emballage
- Innehåller lägre halter av miljö- och hälsoklassificerade ämnen
- Dryga och räcker länge

Varför välja Svanenmärkning?

- Licensinnehavaren får använda varumärket Svanen i sin marknadsföring av handdiskmedlet. Svanenmärket har mycket hög kännedom och trovärdighet inom Norden.
- Svanenmärket är ett kostnadseffektivt och enkelt sätt att kommunicera miljöarbete och miljöengagemang till kunder och leverantörer.
- Mer miljöanpassade produkter förbereder licensinnehavaren på framtida miljökrav.
- Miljöfrågor är komplexa och det kan ta lång tid att sätta sig in i specifika frågeställningar. Svanenmärkningen kan ses som en guide till detta arbete.
- Svanenmärkningen innehåller inte bara miljökrav utan också kvalitetskrav eftersom miljö och kvalitet oftast går hand i hand. Det betyder att en Svanlicens också kan ses som en kvalitetsstämpel.
- Att välja mindre miljöbelastande produkter är idag ofta prioriterat av många professionella och vanliga konsumenter. Med Svanen på flaskan ser kunderna direkt vilken produkt de ska välja.

Vad kan Svanenmärkas?

Flytande handdiskmedel till detaljhandeln eller för professionellt bruk kan Svanenmärkas. Produktens huvudfunktion ska vara handdisk.

Produkter som är avsedda för att desinficera eller förhindra växt av mikroorganismer (t.ex. bakterier) är inte omfattade av produktgruppen.

Produkter räknas som produkter till den professionella marknaden om > 80 % av försäljningen går till den professionella marknaden.

Hur ansöker man?

Ansökning och kostnader

För information om ansökningsprocessen och avgifter för denna produktgrupp hänvisar vi till respektive lands hemsida. För adresser se sidan 2.

Vad krävs?

Ansökan ska bestå av en ansökningsblankett/webbformulär samt dokumentation som visar att kraven är uppfyllda.

Varje krav är markerat med bokstaven K samt ett nummer. Alla krav ska uppfyllas för att en licens ska erhållas.

För varje krav är det beskrivet hur kravet ska dokumenteras. Det finns också symboler som används för att underlätta arbetet. Symbolerna är:

- Skicka med
- Kravet kontrolleras på plats
- Skicka med rutin i miljö- och kvalitetssäkringen

All information som sänds till Nordisk Miljömärkning blir konfidentiellt behandlat. Underleverantörer kan skicka dokumentationen direkt till Nordisk Miljömärkning som också behandlas konfidentiellt.

Licensens giltighetstid

Miljömärkningslicensen gäller så länge kriterierna uppfylls och tills dess kriterierna slutar gälla. Kriterierna kan förlängas eller justeras, i sådana fall förlängs licensen automatiskt och licensinnehavaren meddelas.

Senast 1 år innan kriterierna slutar gälla meddelas vilka kriterier som ska gälla efter kriteriernas sista giltighetsdatum. Licensinnehavaren erbjuds då möjlighet att förnya licensen.

Kontroll på plats

I samband med ansökan kontrollerar Nordisk Miljömärkning vanligen på plats att kraven uppfylls. Vid kontrollen ska underlag för beräkningar, original till inskickade intyg, mätprotokoll, inköpsstatistik och liknande som styrker att kraven uppfylls kunna uppvisas.

Frågor

Vid frågor, kontakta gärna Nordisk Miljömärkning, se adresser på sidan 2. Mer information och hjälp vid ansökan kan finnas. Besök respektive lands hemsida för ytterligare information.

1 Miljökrav

Kraven i kapitel 1 gäller för samtliga ingående ämnen i produkten om inte annat är angivet. Som ingående ämne räknas alla ämnen i produkten, även tillsatta additiver i råvarorna (t.ex. konserveringsmedel och stabilisatorer), dock inte föroreningar från råvaruproduktionen. Som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen, vilka ingår i slutprodukten i koncentrationer under 0,010 % (100 ppm). Som förorening räknas dock inte ämnen som tillsatts en råvara eller produkt medvetet och med ett syfte oavsett mängd. Föroreningar på råvarunivå i koncentrationer över 1,0 % i råvaran räknas som ingående ämnen. Även kända avspaltningsämnen/-produkter (såsom formaldehyd och arylamin) från ingående ämnen räknas som ingående ämnen.

Vid beräkningar av kemikaliekraven hänvisas till DID-listan ("Detergents Ingredient Database list"), som finns närmare beskriven i bilaga 2. DID-listan innehåller de mest använda ingredienserna till tvätt-, disk- och rengöringsmedel. För ämnen som inte finns på DID-listan finns en vägledning (DID-list part B) om hur man beräknar eller extrapolerar relevanta data. DID-listan finns på miljömärkningssekretariatens hemsidor. Den DID-lista som antogs i januari 2007, eller senare versioner av den, gäller för beräkning av miljökraven.

Information om krav på analyslaboratorier finns beskrivet i bilaga 2.

1.1 Beskrivning av produkten

K1 Information om formulering/recept

Ansökaren ska ge detaljerade upplysningar om handdiskmedlets formulering samt bifoga ett säkerhetsdatablad för varje råvara. Informationen om formuleringen ska innehålla:

- Handelsnamn
- Kemiskt namn
- Ingående mängd (både med och utan lösningsmedel t.ex. vatten)
- CAS-nummer för varje ingrediens (om en ingrediens består av flera ämnen ska det framgå)
- Funktion för varje ingrediens
- DID-nummer för ämnen som kan placeras in på DID-listan
- Hälsa- och miljöklassificering

DID-nummer är nummer för ingrediensen på DID-listan, som används vid beräkning av kemikaliekrav. DID-listan kan hämtas från Nordisk Miljömärknings hemsidor, se adresser på sidan 2.

- Fullständigt recept för produkten med information i enlighet med kravet.
- Säkerhetsdatablad för varje råvara enligt gällande Europeisk lagstiftning.

1.2 Exkluderade eller begränsade ingående ämnen och blandningar

K2 Klassificering av produkten

Produkter får inte vara klassificerade enligt tabell 1 nedan, enligt EUs ämnesdirektiv 67/548/EEC med senare ändringar och anpassningar och/eller CLP-förordning 1272/2008 med senare ändringar. Under övergångsperioden, d.v.s. fram till 1 juni 2015, kan klassificering enligt EUs ämnesdirektiv eller CLP-förordningen användas. Efter övergångsperioden gäller enbart klassificeringen enligt CLP-förordningen (se tabell 1 nedan):

Tabell 1 Klassificering av produkt

Klassificering	Farosymboler och R-fraser / Faroklass, farokategori och faroangivelse	
	CLP-förordning 1272/2008	EUs ämnesdirektiv 67/548/EEC
Miljöfarlig	Farligt för vattenmiljön, Kategori akut 1 H400, Kategori: kronisk 1 H410, Kategori: kronisk 2 H411, Kategori: kronisk 3 H412* Kategori: kronisk 4 H413	N med R50, R50/53 eller R51/53. R52, R53 eller R52/53 utan N
Mycket giftig	Akut toxicitet, Kategori 1 eller 2 med H330, H310 och/eller H300 och/eller Specifik organtoxicitet - enstaka exponering, kategori 1 med H370	Tx (T+ i Norge) med R26, R27, R28 och/eller R39
Giftig	Akut toxicitet, Kategori 2 eller 3 med H330, H331, H311 och/eller H301 och/eller Specifik organtoxicitet - enstaka exponering, kategori 1 med H370 och/eller Specifik organtoxicitet - upprepad exponering kategori 1 med H372	T med R23, R24, R25, R39 och/eller R48
Hälsoskadlig	Fara vid aspiration, farokategori 1 med H304 och/eller Specifik organtoxicitet - enstaka exponering, kategori 2 med H371 och/eller Specifik organtoxicitet - upprepad exponering, kategori 2 med H373 Akut toxicitet, Kategori 4 med H332, H312, H302	Xn med R20, R21, R22, R48, R65 och/eller R68
Sensibiliserande	Luftvägssensibilisering Kategori 1 med H334 eller Hudsensibilisering Kategori 1 med H317	Xn med R42 eller Xi med R43
Cancerframkallande	Carc. 1A eller 1B; H350 Carc. 1A eller 1B; H350i Carc. 2; H351	Carc. kat. 1 eller 2; R45 Carc. kat. 1 eller 2: R49 Carc. kat. 3; R40
Mutagen	Muta. 1B; H340 Muta. 2; H341	Muta. kat. 2; R46 Muta. kat. 3; R68
Reproduktions-skadlig	Repr. 1A eller 1B; H360F Repr. 1A eller 1B; H360D Repr. 2; H361f Repr. 2; H361d Lact. H362	Repr. kat. 1 eller 2; R60 Repr. kat. 1 eller 2; R61 Repr. kat. 3; R62 Repr. kat. 3; R63 R64

Klassificeringen gäller enligt ämnesdirektivet 67/548/EEC och Preparatdirektivet 1999/45/EF med senare ändringar och anpassningar.

* Produkter kan fram till och med **31 januari 2016** klassificeras som H412 om klassificeringen beror på innehåll av tensider, som på grund av övergång till CLP klassificeras H411 eller H412. Det är dock under förutsättning att tensiderna är lätt aerobt och anaerobt nedbrytbara.

Var uppmärksam på att det är producenten som är ansvarig för klassificeringen.

- Säkerhetsdatablad för produkt enligt gällande Europeisk lagstiftning.

K3 CMR ämnen

Produkten får inte innehålla ämnen, som är klassificerade med någon av följande farokoder eller riskfraser eller någon kombination av dem (se tabell 2 nedan).

Tabell 2 Klassificering av ingående ämnen

Faroklass	Farokod och faroangivelse (Förordning nr. 1272/2008¹)	Motsvarande farobeteckning och riskfras (Direktiv nr. 67/548/EEC²)
Cancerframkallande	Carc. 1A eller 1B; H350 Carc. 1A eller 1B; H350i Carc. 2; H351	Carc. kat. 1 eller 2; R45 Carc. kat. 1 eller 2; R49 Carc. kat. 3; R40
Mutagen	Muta. 1B; H340 Muta. 2; H341	Muta. kat. 2; R46 Muta. kat. 3; R68
Reproduktions-skadlig	Repr. 1A eller 1B; H360F Repr. 1A eller 1B; H360D Repr. 2; H361f Repr. 2; H361d Lact. H362	Repr. kat. 1 eller 2; R60 Repr. kat. 1 eller 2; R61 Repr. kat. 3; R62 Repr. kat. 3; R63 R64

¹ Gällande från dec 2010

² Gällande i övergångsperioden till Förordning nr 1272/2008 från dec 2010 till juni 2015

Kraven gäller även för ämnen som kan frigöra/frånspalta ämnen med ovan nämnda klassificeringar.

- Ifyllt och underskrivet intyg om överensstämmelse med kravet för produkten (bilaga 3 eller likvärdig dokumentation) samt råvarorna (bilaga 4 eller likvärdig dokumentation).

K4 Allergiframkallande ämnen

Produkten får inte innehålla $\geq 0,10$ viktprocent per ämne som är klassificerade med H334/R42 och/eller H317/R43 enligt förordning nr. 1272/2008 och Direktiv nr. 67/548/EEC.

Se även särkrav till parfymer, K5.

- Ifyllt och underskrivet intyg om överensstämmelse med kravet i produkten (bilaga 3 eller likvärdig dokumentation) samt i råvarorna (bilaga 4 eller likvärdig dokumentation).

K5 Parfym

Kravet omfattar även parfymämnen i växtextrakt.

- Användning av parfymer ska följa IFRA's (International Fragrance Association's) riktlinjer.
- Parfymämnen som omfattas av krav om deklarerat i Tvätt- och rengöringsförordningen 648/2004/EEC med senare ändringar får inte ingå i halter > 100 ppm ($> 0,010$ %) per ämne (se bilaga 6). Se även K4 angående innehåll av allergener i produkten.

- c) Parfymämnen som klassificeras som H317/R43 och/eller H334/R42 får inte ingå i halter > 100 ppm (> 0,010 %) per ämne. Se även K4 angående övriga allergener i produkten.

- Ifyllt och signerat intyg från handdiskmedelsproducenten som visar att parfymen hanterats och/eller tillverkats i enlighet med IFRAs riktlinjer enligt krav 5a. Bilaga 3 och 4 kan användas.
- Ifyllt och signerat intyg från parfymproducenten om innehållet av relevanta parfymämnen i parfymen och eventuella växtextrakt. Bilaga 4 eller likvärdig dokumentation (t.ex. analyscertifikat för de 26 allergenerna samt information om ämnen klassificerade som R42/H334 och/eller R43/H317) kan användas.

K6 Parfym i professionella produkter

Parfym får inte ingå i professionella produkter.

Med produkter till professionellt bruk menas här produkter som marknadsförs till användning i professionella sammanhang, såsom institutioner, storkök, restaurang samt inom offentlig sektor.

För produkter som säljs till både proffs och konsument så räknas produkten som en proffsprodukt om andelen som säljs till proffs är 80 % eller högre. Vid tveksamheter om produkten är en professionell produkt eller en konsumentprodukt kan Nordisk Miljömärkning kräva in dokumentation som styrker var produkten ska säljas.

- Recept enligt K1 där det framgår att ingen råvara är tillsatt med funktionen parfym.

K7 Ämnen som inte får ingå

Följande ämnen får inte ingå i produkten:

- APEO (alkylphenolethoxilater) och dess derivat
- APD (Alkylfenolderivat)
- EDTA (Ethylenediaminetetraacetic acid) och dess salter
- Kvartenära ammoniumsalter som inte är lätt nedbrytbara
- Metyldibromoglutaronitrile (MG)
- Nitromusker och polycykliska muskföreningar
- Ämnen som anses vara potentiellt hormonstörande i kategori 1 eller 2 enligt officiella listor inom EU. EUs rapport om hormonstörande ämnen finns att läsa i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf (bilaga L, sida 238 och framåt)
- Ämnen som har evaluerats i EU att vara PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i enlighet med kriterierna i bilaga XIII i REACH.
- Ämnen som värderas som "Substances of very high concern", som finns på kandidatlistan http://echa.europa.eu/chem_data/candidate_list_en.asp.

Observera även kravet (K18) om maximalhalt fosfor i produkter som ska säljas i Norge.

- Ifyllt och underskrivet intyg om överensstämmelse med kravet, bilaga 3 eller motsvarande dokumentation för produkten, bilaga 4 eller motsvarande undertecknad dokumentation för råvarorna.

K8 Färgämnen

Färgämnen, som ingår i produkt eller i ingående ämnen, får inte vara bioackumulerbara. Färgämnen anses inte vara bioackumulerbara om $BCF < 500$ eller $\log K_{ow} < 4,0$. Om det finns upplysningar om både BCF och $\log K_{ow}$, ska värden för högst uppmätta BCF användas. Även färgämnen godkända för livsmedel kan accepteras.

- Dokumentation av färgämnets BCF, $\log K_{ow}$ eller uppge E-nummer.

K9 Konserveringsmedel

- a) Konserveringsmedel, som ingår i produkt eller i ingående ämnen får inte vara bioackumulerbara. Konserveringsmedel bedöms som icke bioackumulerande om $BCF < 500$ eller $\log K_{ow} < 4$. Om båda värdena finns tillgängliga, ska värden för högst uppmätta BCF användas.
- b) Koncentration av konserveringsmedel ska vara optimerad i förhållande till produktens volym och det ska genomföras en Challenge-test eller motsvarande som visar detta.

- Dokumentation av BCF eller $\log K_{ow}$.
- Testrapport för genomförd Challenge test eller motsvarande, som visar att en optimal koncentration av konserveringsmedlet används i produkten. Se bilaga 2 angående krav till testlaboratorier samt för information om Challenge-test.

1.3 Dosering, ekotoxicitet och bionedbrytbarhet

K10 Maximal dosering

Doseringen beräknas som den rekommenderade doseringen i gram per liter vatten.

Den rekommenderade doseringen får inte överstiga 1,0 gram per liter vatten.

Vid omräkning med densitet, ska densitet vid rumstemperatur användas. Om dosering anges i intervall beräknas doseringen i detta krav som den högst angivna i intervallet, likaså i VNF (K16).

- Beräkning av dosering till 1 liter vatten samt etikett eller utkast på etikett med angiven dosering.

K11 Långtidseffekter på miljön

Ämnen som är klassificerade som miljöfarliga får endast ingå i begränsade mängder i produkten enligt nedanstående.

Ämnen som är klassificerade med någon av riskfraserna R50/53, R51/53 eller R52/53 eller faroangivelserna H410, H411 eller H412 begränsas enligt följande:

Krav: $FV = 100 * C_{R50/53} + 10 * C_{R51/53} + C_{R52/53} \leq 0,030$ gram/liter brukslösning
eller

Krav: $FV = 100 * C_{H410} + 10 * C_{H411} + C_{H412} \leq 0,030$ gram/liter brukslösning

Där:

FV = Faktorvärde

$C_{R50/53 / H410}$ = koncentrationen ämnen med R50/53 eller H410 i gram/liter brukslösning*

$C_{R51/53 / H411}$ = koncentrationen ämnen med R51/53 eller H411 i gram/liter brukslösning*

$C_{R52/53 / H412}$ = koncentrationen ämnen med R52/53 eller H412 i gram/liter brukslösning*

*ingående mängd av ämnen med respektive klassificering i produkten vid en dos på 0,60 gram/liter brukslösning, om den angivna doseringen på etiketten är mindre eller lika med 0,6 gram/liter. För de produkter med en angiven dosering över 0,60 gram/liter brukslösning så används den angivna doseringen.

Tensider som är klassificerade med H411 eller H412 undantas kravet, förutsatt att de är lätt nedbrytbara* och anaerobt nedbrytbara** .

* I enlighet med DID-listan eller med testmetod nr 301 A-F eller nr 310 i OECD guidelines for testing of chemicals eller andra motsvarande testmetoder.

** I enlighet med DID-listan eller ISO 11734, ECETOC nr 28 (juni 1988) eller motsvarande testmetoder, där en nedbrytbarhet på minst 60 % uppnås under anaeroba förhållanden.

Om upplysningar om ämnets miljöfara inte finns tillgängliga räknas ämnet som "worst case", d.v.s. som miljöfarlig med R50/53 (H410).

- ☒ Redogörelse av tensider som ska undantas av kravet (mängd, klassificering, nedbrytbarhet).
- ☒ Sammanställning av produktens innehåll i viktprocent av ämnen klassificerade med R50/53 (H410), R51/53 (H411) och R52/53 (H412). Bilaga 4 för råvarorna eller motsvarande intyg samt bilaga 3 för produkten kan användas som dokumentation av råvarornas innehåll av ovanstående ämnen.
- ☒ Beräkning enligt formeln ovan som visar att kravet uppfylls.
- ☒ Säkerhetsdatablad för varje ingående råvara med redogörelse för ämnets miljöfara (akut akvatisk toxicitet, nedbrytbarhet och/eller bioackumulerande egenskaper), som i K1.

K12 Tensider – aerob och anaerob nedbrytbarhet

a) Alla tensider ska vara lätt nedbrytbara (aerobt).

b) Alla tensider ska vara anaerobt nedbrytbara.

- ☒ Hänvisning till DID-listan daterad 2014 eller senare versioner.
- ☒ Om DID-listan saknar relevant data för tensiden så kan data tas från säkerhetsdatablad under förutsättning att datan är trovärdig samt att testmetoderna är i överensstämmelse med bilaga 2. DID-listans del B visar hur beräkningarna av de olika faktorerna görs. Det är också tillåtet att hänvisa till analogibetraktningar, så länge de är utförda av en kompetent tredje part samt hänvisar till relevant litteraturredata som är vetenskapligt värderad.

K13 Kritisk förtunningsvolym (CDV)

Den kritiska förtunningsvolymen (CDV) beräknas för alla kemikalier som ingår i handdiskmedlet. CDV är ett teoretiskt värde, vilket tar hänsyn till varje ämnes giftighet och nedbrytbarhet i miljön.

Produktens kritiska förtunningsvolym beräknas med en dosering på 0,60 gram per liter brukslösning, om den angivna doseringen är mindre eller lika med 0,60 g/l. Om den rekommenderade doseringen är över 0,60 g/l används den rekommenderade doseringen vid beräkningarna.

Produktens kritiska förtunningsvolym CDV får inte överstiga följande gränsvärde för $CDV_{kronisk}$ eller CDV_{akut}

$$CDV_{kronisk} \leq 1000 \text{ liter}^{**}$$

$$CDV_{akut} \leq 2500 \text{ liter}$$

CDV beräknas enligt formeln nedan. CDV beräknas för samtliga ämnen i varje råvara samt för alla ingående råvaror i produkten:

$$CDV_{kronisk} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000/TF_{kronisk}), \text{ där}$$

eller

$$CDV_{akut} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000/TF_{akut}), \text{ där}$$

$dose_i$ = den ingående mängden av varje ämne i gram/liter brukslösning*

DF_i = nedbrytningsfaktorn för ämne i

$TF_{kronisk}$ = kronisk toxicitetsfaktor

TF_{akut} = akut toxicitetsfaktor

*Doseringen sätts till 0,60 gram/liter om den rekommenderade doseringen på förpackningen är $\leq 0,60$ gram/liter. Om doseringen är $> 0,605$ gram så används den rekommenderade doseringen.

**Gäller vid ändringar i recept för produkter som har licensierats enligt version 5.0 eller 5.1 samt för produkter som licens söks för.

Dokumentationen ska i första hand hänvisas till DID-listan daterad 2014 eller senare. För ämnen som inte omfattas av listan kan annan dokumentation användas, t.ex. testrapporter eller litteraturreferenser. Se vidare information i DID-listans del B.

- Beräkningar av CDV_{akut} eller $CDV_{kronisk}$ för handdiskmedlet som visar att kravet uppfylls. Dokumentation av varje ämne ska hänvisa till DID-listan daterad 2014 eller senare. För ämnen som inte finns på listan ska DID-listans del B användas för att beräkna dem.

1.4 Emballage

K14 Plasttyp

Emballage och etiketter som innehåller PVC eller plast baserade på andra typer av klorerade material får inte användas.

- Datablad eller intyg som visar vilken plast som används. Bilaga 3 eller likvärdigt intyg kan användas.

K15 DIN-märkning

För att underlätta identifikation vid eventuell återvinning ska plastflaskor som används för emballering vara märkta enligt DIN 6120 del 2, ISO 11469:2000 eller motsvarande. Korkar, lock och pumpar undantas från det här kravet.

- Dokumentation av primäremballaget som visar att märkningen är enligt DIN 6120 eller motsvarande märkning, bilder av produktens märkning eller datablad där märkningen framgår. Märkningen kan också framgå av bifogad etikett.

K16 Vikt-nytt-förhållande (VNF)

Vikt-Nytt-förhållande (VNF) är en parameter med syfte att minska mängden emballage och för att främja användandet av återvunnet material. VNF är ett mått på den mängd emballage som används för att leverera en mängd produkt med viss nytta. Observera att den funktionella dosen i beräkningen är den högsta angivna doseringen till 1 liter vatten, beräknad från den angivna doseringen på förpackningen.

Begränsning av VNF är följande:

$$VNF = \sum [(V_i + N_i)/(D_i * t_i)] < 0,15$$

V_i = Vikt av primäremballage-komponent (i) i gram inklusive korkar, påmonterade doseringsanordningar och liknande (gram).

N_i = vikten (g) av icke-återvunnet (jungfruligt) material i emballagekomponenten (i) i gram.

Om andelen återvunnet material i emballagekomponenten är 0 % så är $N_i = V_i$.

Emballaget anses att vara återvunnet om dess råvara insamlas från distributionsledet och/eller konsumentledet. Om råvaran är industriavfall från material- eller emballageproducenten egen produktion anses materialet inte vara återvunnet.

D_i = Antal doser i primäremballagekomponent (i).

t_i = Returtalet. Det vill säga det antal gånger som emballagekomponenten (i) återanvänds. $t = 1$ om emballaget inte återanvänds till samma funktion (engångsemballage).

$t > 1$ kan endast användas om det finns dokumenterat att förpackningen återanvänds flera gånger till samma ändamål.

- ☒ Beräkning av vikt-nyttoförhållandet (VNF) samt eventuell dokumentation om återanvändning av emballaget.
- ☒ Intyg från emballageproducenten angående andel återvunnet material, om det används återvunnet/recirkulerat material.

K17 Retursystem

Relevanta nationella regler, lagar och/eller branschavtal beträffande retursystem för produkter och emballage ska uppfyllas i de nordiska länder där företaget marknadsför sina handdiskmedel (såsom PYR, REPA, Grønt Punkt).

- ☒ Kopia på avtal från sökanden om anslutning till befintliga avtal om återvinning/omhändertagande i respektive nordiskt land där produkten ska säljas. Bilaga 3 eller likvärdigt intyg kan användas.

1.5 Användarinformation och användarinstruktion om hållbart användande

K18 Doseringsanvisning och användarinstruktion

Produkten ska ha upplysning om rekommenderad dosering på primäremballaget.

Rekommenderad dosering vid normal smutsighetsgrad ska finnas tydligt och lätt förståeligt angivet på etiketten/emballaget.

För konsumentprodukter ska doseringen finnas angiven som x antal milliliter till y liter vatten eller som z teskedar* till y liter vatten.

För produkter som är avsedda för professionellt bruk kan doseringen anges som till exempel x antal ml eller motsvarande y pumpsdrag eller liknande per z liter vatten.

*1 tesked motsvarar 5 ml

För fosfatinnehållande produkter ska följande text, eller motsvarande, finnas på etiketten:

"Innehåller fosfat och bör därför inte användas utanför det kommunala avlopps nätet".

Observera nationell lagstiftning om fosfor där produkten ska säljas/marknadsföras. I Norge regleras fosfor i "Forskrift om begrenning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)", §2- 12 og § 2-14.

- ☒ Etikett, utkast av etikett eller kopia av informationen (angående dosering samt eventuellt tillägg om fosfater) på primäremballaget samt produkt-datablad för professionella produkter. För produkter som säljs i mer än ett Nordiskt land så ska etikett samt övrig information enligt ovan finnas på samtliga relevanta språk.
- ☒ För produkter som säljs i Norge ska det framgå att produkten inte innehåller mer än 0,2 % fosfor.

2 Effektivitet

K19 Effektivitetstest

Effektiviteten mäts som produktens, renhet (förmåga att ta bort smuts/göra rent), samt "drygheit" (hur dryg produkten är, hur mycket den räcker till) och jämförs med en referensprodukt.

Produkten ska vara lika bra eller bättre än referensen. Detta innebär att i minst 80 % av försöksomgångarna (t.ex. 4 av 5) ska resultatet för testprodukten vara positivt (lika bra eller bättre än referensprodukten) för att testprodukten ska anses uppfylla effektivitetskravet. Alternativt kan ansökaren använda sig av statistiska metoder och med ett enkelsidigt 95 procentigt konfidensintervall visa att testprodukten ligger lika bra eller bättre än referensprodukten i minst 80 % av försöksomgångarna.

Effektiviteten ska testas vid ett laboratorietest inom de ramar som finns beskrivna i bilaga 5. Resultaten ska skrivas i en rapport enligt bilaga 5. Testet ska utföras på ett laboratorium, se krav om laboratorier i bilaga 2.

- Referensprodukten testas vid den lägsta rekommenderade dosering som finns angiven på förpackningen. Om doseringsanvisning saknas för referensen sätts den till samma som för testprodukten.
- Testprodukten testas vid den lägsta rekommenderade doseringen.
- Referensprodukten definieras som en av de vid tidpunkten mest väl-etablerade/marknadsledande (tillhör en av de 3-4 marknadsledande) handdiskmedlen i ett nordiskt land eller i hela Norden. En lista över referensprodukter finns hos Nordisk Miljömärkning.
- Referensprodukten ska vara en annan produkt än den produkt som ska miljömärkas. Referensprodukten ska vara tillverkad av en annan tillverkare än den som producerar den ansökande produkten.
- Referensprodukten ska vara inköpt i samband med testet.
- Produkter till den professionella marknaden ska testas mot en annan professionell produkt, likaså ska en konsumentprodukt jämföras mot en annan konsumentprodukt. Om produkten marknadsförs mot både proffs och konsumentmarknad så görs testet mot en proffsprodukt.

- Testrapport som visar att produkten är likvärdig eller bättre än referensprodukten i enlighet med bilaga 5.
- Dokumentation angående testlaboratoriet i enlighet med bilaga 2.

3 Kvalitets- och myndighetskrav

För att säkerställa att Svanens krav uppfylls ska följande rutiner vara implementerade.

Om handdiskmedelstillverkaren har ett certifierat miljöledningssystem enligt ISO 14 001 eller EMAS, där följande rutiner är implementerade räcker det att den ackrediterade revisorn intygar att kraven implementerats.

K20 Ansvarig för Svanen

Det ska finnas en kontaktperson på företaget som ansvarar för att Svanens krav uppfylls.

☒ Organisationsstruktur som visar ansvariga kontaktpersoner.

K21 Dokumentation

Licensinnehavaren ska kunna uppvisa kopia av ansökan samt fakta- och beräkningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument från underleverantörer och liknande) för den dokumentation som sänts in i samband med ansökan.

Kontrolleras på plats.

K22 Handdiskmedlets kvalitet

Licensinnehavaren ska garantera att kvaliteten i produktionen av det Svanenmärkta handdiskmedlet inte försämras under licensens giltighetstid.

📖 Rutiner för att sammanställa och vid behov åtgärda reklamationer/klagomål gällande kvaliteten på det Svanenmärkta handdiskmedlet.

K23 Planerade ändringar och oförutsedda avvikelser

Planerade produkt- och marknadsmässiga ändringar och oförutsedda avvikelser som påverkar Svanens krav ska skriftligen meddelas Nordisk Miljömärkning.

📖 Rutiner som visar hur planerade produkt- och marknadsmässiga ändringar och oförutsedda avvikelser hanteras och hur de rapporteras till Nordisk Miljömärkning.

K24 Spårbarhet

Licensinnehavaren ska ha spårbarhet på den Svanenmärkta produkten i produktionen.

📖 Beskrivning/rutiner för hur kravet uppfylls.

K25 Lagar och förordningar

Licensinnehavaren ska säkerställa att gällande bestämmelser för säkerhet, arbetsmiljö, miljölagstiftning och anläggningspecifika villkor/koncessioner följs på samtliga tillverkningsställen av det Svanenmärkta handdiskmedlet.

☒ Undertecknad ansökningsblankett.

4 Marknadsföring

Miljömärket Svanen är ett varumärke med mycket hög kännedom och trovärdighet inom Norden. Det Svanenmärkta handdiskmedlet får marknadsföras med Svanenmärket så länge licensen är giltig.

Märket ska placeras så att det inte uppstår tvivel om vad märkningen avser och så att det framgår att handdiskmedlet är miljömärkt.

K26 Produktens egenskaper

Produkten får inte marknadsföras för andra användningsområden än de som täcks av kriteriedokumentet (se avsnitt "Vad kan Svanenmärkas?")

- ☒ Etikett, utkast av etikett eller kopia av informationen på primäremballaget (på de nordiska språk som är relevanta för var produkten ska säljas) samt produktdatablad för professionella produkter.

K27 Marknadsföring

Kravet är borttaget enligt beslut av Föreningsstyrelsen den 17 november 2014.

Regler för Svanenmärkning av produkter

När Svanenmärket används ska även produktens licensnummer skrivas ut.

Mer information om regler, avgifter och grafiska riktlinjer finns på www.svanen.se/regelverk/

Efterkontroll

Nordisk Miljömärkning kan kontrollera att handdiskmedlet uppfyller Svanens krav även efter att licens har beviljats. Det kan t.ex. ske genom besök på plats eller stickprovskontroll.

Visar det sig att handdiskmedlet inte uppfyller kraven kan licensen dras in.

Stickprov kan även tas i handeln och analyseras av ett opartiskt laboratorium. Uppfylls inte kraven kan Nordisk Miljömärkning kräva att licensinnehavaren betalar analyskostnaderna.

Hur länge gäller licensen?

Nordisk Miljömärkning fastställde version 5 av kriterierna för handdiskmedel den 21 mars 2012 och de gäller till och med 31 mars 2016.

På Nordisk Miljömärknings möte den 12 december 2012 beslutades om en ändring i K11. Den nya versionen heter 5.1.

På Förankringsgruppens möte den 10 december 2014 beslutades om en förlängning av kriterierna med 21 månader. Det beslutades även om en justering i K13. 17 november 2014 beslutade Föreningsstyrelsen att ta bort kravet om marknadsföring (K27) ur kriterierna. Den nya versionen heter 5.2 och gäller till och med 31 december 2017.

Nordiska Kriteriegruppen beslutade per capsulam den 27 maj 2015 om en tidsbegränsad (fram till den 31 januari 2016) ändring i K2. Den nya versionen heter 5.3.

Nordiska Kriteriegruppen beslutade per capsulam den 21 december 2016 att förlänga kriterierna med 15 månader till den 31 mars 2019. Den nya versionen heter 5.4.

Nordiska Kriteriegruppen beslutade den 7 februari 2018 att förlänga kriterierna med 6 månader till den 30 september 2019. Den nya versionen heter 5.5.

Miljömärkningslicensen gäller så länge kriterierna uppfylls och tills dess att kriterierna slutar gälla. Kriterierna kan förlängas eller justeras, i sådana fall förlängs licensen automatiskt och licensinnehavaren meddelas.

Senast 1 år innan kriterierna slutar gälla meddelas vilka kriterier som ska gälla efter kriteriernas sista giltighetsdatum. Licensinnehavaren erbjuds då möjlighet att förnya licensen.

Nya kriterier

I kommande version av kriterierna kan effektivitetstestet ses över för att mer överensstämmer med användningsmönstret som finns idag.

- Genomgång av CDV-gränsvärder samt gränsvärdet för miljöfarliga ämnen.
- Möjlighet att införa krav till råvaruproduktion i form av en tvärgående utredning kring råvaror.
- Värdering av IKW-testet.
- Värdering av de ingående komponenterna i emballagen.

Bilaga 1

Bilaga 1 Marknadsföring borttagen enligt beslut av Föreningsstyrelsen den 17 november 2014.

Bilaga 2 Analyser, testmetoder och beräkningar

1A Krav till analyslaboratoriet

Följande gäller för tester rörande ekotoxiska effekter och Challengetest. Analyslaboratoriet ska vara kompetent och opartiskt enligt nedan.

Analyslaboratoriet ska uppfylla de allmänna kraven enligt standarden EN ISO 17025 eller vara ett officiellt GLP-godkänt analyslaboratorium. För Challengetest kan även sökandens analyslaboratorium/mätning godkännas för att genomföra analyser och mätningar om:

- Producenten har ett kvalitetssystem där provtagning och analyser ingår och som är certifierat enligt ISO 9000.
- Testmetoden för Challengetestet ska ingå i kvalitetssystemet.
- Nordisk Miljömärkning har tillgång till all rådata från testet.

1B Krav till laboratorium vid effektivitetstest

Laboratoriet ska uppfylla de allmänna kraven enligt standarden EN ISO 17025 eller vara ett officiellt GLP-godkänt analyslaboratorium.

Sökandens analyslaboratorium/mätning kan godkännas för att genomföra analyser och mätningar om:

- Producenten har ett kvalitetssystem där provtagning och analyser ingår och som är certifierat enligt ISO 9000.
- Testmetoden för effektivitetstestet ska ingå i kvalitetssystemet.
- Nordisk Miljömärkning har tillgång till all rådata för effektivitetstestet.

2 Ekotoxikologiska testmetoder

Internationella testmetoder (OECD Guidelines for Testing of Chemicals, ISBN 92-64-1222144) eller likvärdiga metoder ska användas för dokumentation. Om likvärdiga metoder används ska dessa bedömas av en oberoende instans för att säkerställa att även resultaten är likvärdiga. De relevanta testmetoder som ska användas anges nedan.

3 Akut akvatisk toxicitet

För akut akvatisk toxicitet används testmetod nr 201, 202 och 203 i OECD guideline for testing of chemicals (ISBN 92-64-1222144) eller andra likvärdiga testmetoder.

4 Bioackumulering

Om ett ämne testats för bioackumulerbarhet på fisk enligt OECD 305 A-E och dess biokoncentrationsfaktor (BCF) är > 500 anses ämnet vara bioackumulerbart. Om inte BCF-värde finns, anses ett ämne vara bioackumulerbart om ämnets $\log K_{ow} \geq 4,0$ enligt 107, 117 eller 123 OECD guidelines for testing of chemicals (ISBN 92-64-1222144) eller motsvarande, såvida inte annat påvisats. Om högst uppmätta $BCF \leq 500$ anses ämnet inte vara bioackumulerbart även om $\log K_{ow} \geq 4,0$.

OECDs testanvisning 107 kan inte tillämpas på ytaktiva ämnen som har både fett- och vattenlösande egenskaper. Baserat på vad man vet i dag, måste det för sådana ämnen visas med en hög grad av säkerhet att de och deras nedbrytningsprodukter inte utgör någon fara för vattenlevande organismer i ett längre tidsperspektiv.

Datamodeller (så som BOWIN) accepteras, men om resultaten av modellberäkningar ligger nära gränsvärden eller Nordisk Miljömärkning har motsägande data, kan säkrare information krävas.

5 Aerob nedbrytbarhet

För lätt biologisk nedbrytbarhet används testmetod nr 301 (A till F) eller 310 i OECD guidelines for testing of chemicals (ISBN 92-64-1222144).

Andra vetenskapligt accepterade testmetoder kan också användas. Testresultat från sådana metoder ska då värderas av en opartisk instans.

6 Anaerob nedbrytbarhet

För anaerob nedbrytbarhet används ISO 11734, ECETOC nr 28 (juni 1988) eller likvärdiga testmetoder. För att ett ämne ska betraktas som anaerobt krävs $> 60\%$ mineralisering efter max 60 dagar (motsvarar $>60\%$ ThOD/ThCO₂ eller $> 70\%$ DOC reduktion).

7 DID-listan

DID-listan är en gemensam lista för EU:s miljömärkning och Nordisk Miljömärkning. Listan är utarbetad i samarbete med intressenter från både konsument- och miljöorganisationer samt industrin. Den innehåller information om giftighet och nedbrytbarhet för en rad ämnen som kan tänkas användas för produkter inom det kemisk/tekniska området. Ämnena som finns på DID-listan är inte ett uttryck för vilka ämnen som finns i miljömärkta produkter.

DID-listan kan inte användas för dokumentation av toxicitet för de enskilda ämnena i anslutning till klassificeringsreglerna. Här ska uppgifter från säkerhetsdatablad, litteratur eller råvaruproducent användas.

Den separata DID-listan kan rekvireras hos miljömärkningsorganisationen eller via respektive lands webbplats, se sidan 2. Listan finns även på:

http://www.svanemerket.no/PageFiles/5783/Detergents_Ingredients_Database_partA_2014.1.pdf

För ämnen som inte omfattas av listan bestäms faktorerna enligt beskrivet i DID-listan part B, se:

http://www.svanemerket.no/PageFiles/5783/Detergents_Ingredients_Database_partB_2014.1.pdf

För de här kriterierna gäller DID-listan som är fastställd i 2014 eller senare versioner.

För beräkning av CDV i K13 finns räkneark som kan användas, vilka tillhandahålls från Nordisk Miljömärkning.

Om data för kronisk toxicitet inte finns tillgängliga kan akut data och den tillhörande säkerhetsfaktorn användas för att uppskatta den kroniska toxicitetsfaktorn.

8   **Challengetest**

För att undvika onödigt tillsättande av konserveringsmedel samt att säkra att mängden konserveringsmedel är tillräcklig ställs krav på att tillsatt mängd konserveringsmedel ska vara optimerat i förhållande till produktens volym. Detta dokumenteras via ett Challengetest eller motsvarande, vilket utförs i samband med utveckling av produkten eller motsvarande.

Challengetest är en massbeteckning för test till att bestämma den rätta/nödvändiga mängden konserveringsmedel i produkter. Detta görs genom att tillsätta olika koncentrationer konserveringsmedel till en rad prover samt ett prov utan tillsatt konservering. Proverna tillsätts en blandning av bakterier, jäst- och mögelsvampar och testas för tillväxt av dessa organismer efter 7 dagar. Detta fortsätter sedan minimum i 28 dagar (vissa tester kräver minimum 6 veckor). Den lägsta koncentration av konserveringsmedel där det inte förekommer påväxt är den rätta/optimala mängden konserveringsmedel för produkten. Olika producenter och leverantörer av konserveringsmedel har olika Challengetest/metoder som de använder för att bestämma rätt halt konserveringsmedel. Det handlar bland annat om följande tester: Koko Test (Test Method SM 021), USP Challenge Test (US Pharmacopoeia) och CTFA Challenge Test (Cosmetics Toiletries and Fragrance Association).

Bilaga 3 Intyg från producent av handdiskmedel

Används i samband med ansökan om licens för Svanenmärkning av handdiskmedel. För att kunna fylla i följande intyg ska intyg finnas för samtliga råvaror (bilaga 4 eller motsvarande intyg).

Detta intyg är baserat på den vetenskap vi innehar vid tidpunkten för ansökan baserat på tester och/eller intyg från råvaruproducenter. Med förbehåll för utveckling och ny vetenskap. Skulle sådan ny vetenskap uppstå, så är undertecknad förpliktigad till att sända in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Produktens namn: _____

Konsumentprodukt/Produkt till detaljhandeln

Professionell produkt*

*Produkter räknas som professionella om mer än 80 % av försäljningen går till den professionella marknaden.

Som ingående ämne räknas alla ämnen i produkten, även tillsatta additiver i råvarorna (t.ex. konserveringsmedel och stabilisatorer), dock inte föroreningar från råvaruproduktionen. Som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen, vilka ingår i produkten i koncentrationer under 0,010 % (100 ppm). Som förorening räknas dock inte ämnen som tillsatts en råvara eller produkt medvetet och med ett syfte oavsett mängd. Föroreningar på råvarunivå i koncentrationer över 1,0 % i råvaran räknas som ingående ämnen. Även kända avspaltningämnen/produkter (såsom formaldehyd och arylamin) från ingående ämnen räknas som ingående ämnen.

K3: Innehåller produkten ämnen som är klassificerade som eller som kan avspalta ämnen som är cancerogena (Carc), mutagena (Muta), reproduktionsskadliga eller skadliga för barn som ammas (Lact.), enligt tabell 2? Ja Nej

K4: Innehåller produkten ämnen som är klassificerade som sensibiliserande/allergi-framkallande med H334/R42 och/eller H317/R43 (se även särkrav för parfymer i 5b och 5c)? Ja Nej

K5: Innehåller produkten parfymämnen och/eller växtextrakt? Ja Nej

5a. Om ja, är parfymen hanterad enligt IFRA riktlinjer? Ja Nej

K7: Innehåller produkten:

APEO (alkylfenoletoxylater) och/eller derivater därav? Ja Nej

APD (alkylfenolderivat)? Ja Nej

EDTA (etylendiamintetraättiksyra) och/eller dess salter? Ja Nej

Kvartnära ammoniumsalter som inte är lätt nedbrytbara? Ja Nej

Metyldibromoglutaronitril (MG)? Ja Nej

Nitromusker och/eller polycykliska muskföreningar? Ja Nej

Ämnen, som uppfyller PBT- och vPvB-kriterierna på kandidatlistan för "särskilt problematiska ämnen" (Bilaga XIII i REACH-förordningen)? Ja Nej

Ämnen som bedöms som potentiellt hormonstörande (EDC, kategori I eller II i EU's strategi för hormonstörande ämnen)? Ja Nej

"Substances of very high concern", enligt REACH article 59, bilaga XIV? Ja Nej

K8: Ingår färgämnen i produkten? Ja Nej

Om ja, ange logK_{ow}, BCF eller E-nr: _____

K9: Ingår konserveringsmedel i produkten? Ja Nej

Om ja, ange logK_{ow} eller BCF: _____

K11: Innehåller produkten ämnen klassificerade med följande faroangivelser/riskfraser:

H410 / R50/53? Ja Nej

H411 / R51/53? Ja Nej

H412 / R52/53? Ja Nej

Emballage (K14, K17)

K14: Innehåller emballaget (inklusive etiketterna) PVC eller plast baserad på andra typer av klorerade material? Ja Nej

K17: Uppfylls relevanta nationella regler, lagstiftning och/eller branschavtal beträffande återvinningssystem för produkter och emballage i de nordiska länderna där de Svanenmärkta produkterna marknadsförs/ska marknadsföras? Ja Nej

Finland (t.ex. PYR)

Sverige (REPA)

Norge (Grønt Punkt)

Om det kryssats ja för någon av ovanstående frågor (med undantag för K14 och K17) anges namn, CAS-nummer, koncentration och anledningen för tillsatsen av respektive ämne:

Vid ändringar i sammansättningen av produkten ska ett nytt intyg om uppfyllelse av kraven skickas in till Nordisk Miljömärkning.

Ort och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons underskrift:

Bilaga 4 Intyg från råvaruproducent

Används i samband med ansökan om licens för Svanenmärkning av handdiskmedel.

Detta intyg är baserat på den vetskap vi innehar vid tidpunkten för ansökan. Med förbehåll för utveckling och ny vetskap. Skulle sådan ny vetskap uppstå, så är undertecknad förpliktad till att sända in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Råvarans namn: _____

Som ingående ämne räknas alla ämnen i produkten, även tillsatta additiver i råvarorna (t.ex. konserveringsmedel och stabilisatorer), dock inte föroreningar från råvaruproduktionen. Som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen, vilka ingår i produkten i koncentrationer under 0,010 % (100 ppm). Som förorening räknas dock inte ämnen som tillsatts en råvara eller produkt medvetet och med ett syfte oavsett mängd. Föroreningar på råvarunivå i koncentrationer över 1,0 % i råvaran räknas som ingående ämnen. Även kända avspaltningämnen/produkter (såsom formaldehyd och arylamin) från ingående ämnen räknas som ingående ämnen.

Om något av nedanstående ämnen ingår i råvaran, oavsett om det är som förorening eller inte och oavsett mängd ska detta anges på sidan 2 av intyget.

K3: Är råvaran eller någon av dess ingående ämnen klassificerade som eller kan avspalta ämnen som är cancerogena (Carc), mutagena (Muta), reproduktions-skadliga eller skadliga för barn som ammas (Lact.) enligt tabell 2? Ja Nej

K4: Är råvaran eller någon av dess ingående ämnen klassificerade som sensibiliserande/allergiframkallande med H334/R42 och/eller H317/R43 (se även särkrav för parfymer i 5b)? Ja Nej

K5: Innehåller råvaran parfymämnen eller växtextrakt? Ja Nej

5a. Om ja, är parfymen hanterad och tillsatt enligt IFRAs riktlinjer? Ja Nej

5b. Om ja (krav 5), innehåller parfymen ämnen som omfattas av krav om deklarering i Tvätt- och rengöringsförordningen 648/2004/EEC med senare ändringar (se bilaga 6)? Ja Nej

5c. Om ja (krav 5), innehåller parfymen ämnen klassificerade som H334/R42 och/eller H317/R43? Ja Nej

K7: Innehåller råvaran:

APEO (alkylfenoletoxylater) och/eller derivater därav? Ja Nej

APD (alkylfenolderivat)? Ja Nej

EDTA (etylendiamintetraättiksyra) och/eller dess salter? Ja Nej

Kvartnära ammoniumsalter som inte är lätt nedbrytbara? Ja Nej

Metyldibromoglutaronitril (MG)? Ja Nej

Nitromusker och/eller polycykliska muskföreningar? Ja Nej

Ämnen, som uppfyller PBT- och vPvB-kriterierna på kandidatlistan för "särskilt problematiska ämnen" (Bilaga XIII i REACH-förordningen)? Ja Nej

Ämnen som bedöms som potentiellt hormonstörande (EDC, kategori I eller II i EU's strategi för hormonstörande ämnen)? Ja Nej

"Substances of very high concern", enligt REACH article 59, bilaga XIV? Ja Nej

K8: Är råvaran eller någon av dess ingående ämnen färgämnen?

Ja Nej

Om ja, ange $\log K_{ow}$, BCF eller E-nr: _____

K9: Är råvaran eller någon av dess ingående ämnen konserveringsmedel?

Ja Nej

Om ja, ange $\log K_{ow}$ eller BCF: _____

K11: Är råvaran eller någon av dess ingående ämnen klassificerade med följande faroangivelser/riskfraser?

H410 / R50/53?

Ja Nej

H411 / R51/53?

Ja Nej

H412 / R52/53?

Ja Nej

Om det kryssats ja för någon av ovanstående frågor anges namn, CAS-nummer, koncentration i råvaran och anledningen för tillsatsen av respektive ämne (t.ex. om ämnet ingår som förorening):

Vid ändringar i sammansättningen av råvaran ska ett nytt intyg om uppfyllelse av kraven skickas in till Nordisk Miljömärkning.

Ort och datum:	Företagsnamn/stämpel:
Ansvarig person:	Ansvarig persons underskrift:

Bilaga 5   Effektivitetstest

Målet med effektivitetstestet är att visa att miljömärkta handdiskmedel har en tillfredsställande rengöringseffekt och ”dryghet”. Detta görs vid en jämförelse mellan testprodukten (den som söker miljömärkning) och referensprodukt med avseende på rengöringseffekt och ”dryghet”. Användning av testresultaten i samband med marknadsföring ska undvikas (det kan göras om det samtidigt noggare redogörs för testmetoden). Så länge ramarna nedan uppfylls kan testen t.ex. vara ett försök där disken diskas för hand eller en maskin som står för den mekaniska bearbetningen eller ett försök där inte mekanisk bearbetning används. Testen omfattar disk av porslin (t.ex. tallrikar).

Ramar

Testen ska utföras enligt nedanstående ramar. Det ska utföras minst 5 försöksomgångar där test och referensprodukt jämförs med varandra i varje omgång. Varje omgång består alltså av två delförsök – ett för testprodukten och ett för referensprodukten. Referensprodukten och testprodukten ska vara anonymiserade för den som utför testet.

De moment och steg som ingår i varje delförsök ska vara förutbestämda och desamma för alla delförsök (t.ex. beredning av smuts för försöken, bearbetning, eventuell avsköljning). Temperatur och luftfuktighet i rummet ska vara kända och hållas rimligt konstanta i alla försöken (mätas vid start och slut).

Vattentest

Utöver de 10 delförsöken ska ett tilläggförsök utföras, där testet sker på samma sätt som i de första delförsöken, men med skillnaden att det endast används vatten istället för diskmedel (vattenförsöket). Vattenförsöket ska visa att den valda testmetoden är lämplig för att mäta handdiskmedlets renhet. Om testet visar att rent vatten diskas lika rent som handdiskmedlen är testmetoden inte lämplig. Vattentestet görs efter testet med testprodukt respektive referensprodukt. Testet görs då med samma antal tallrikar som vid dryghetstestet. D.v.s. om det vid dryghetstestet för referensen (i genomsnitt) blev 20 tallrikar och för testprodukten 22 tallrikar, så används 21 tallrikar vid vattentestet.

Val av smuts och beredning

Smutsen ska till största del bestå av färskt animaliskt och vegetabiliskt fett, men bör även innehålla protein och kolhydrat (t.ex. ägg och mjöl). Det betyder att de mängdmässigt största komponenterna i smutsblandningen ska bestå av nämnda fettämnen. Smutsen ska kunna beskrivas tydligt utifrån sitt ursprung eller sin kemiska sammansättning (t.ex. olivolja, köttfett). Smutsen ska beredas så att den har en homogen och jämn konsistens. Det ska beredas så mycket smuts i en sats att det räcker till de 11 delförsöken.

Vatten

Allt vatten som ska användas i försöket ska ha en känd vattenhårdhet och en känd Kalcium-Magnesium kvot. Kalcium-Magnesium förhållandet kan bestämmas genom att använda avjoniserat/destillerat vatten som därefter gjorts hårt med kända mängder kalcium. Testet utförs vid en vattenhårdhet som är relevant för det område där produkten ska säljas. Val av vattenhårdhet ska motiveras.

Vattnets hårdhet ska anges i hela tyska hårdhetsgrader ($^{\circ}\text{dH}$).

$1^{\circ}\text{dH} = 10 \text{ mg CaO}$ eller $7,19 \text{ mg MgO}$ ($0,179 \text{ mmol metallioner/liter}$) eller motsvarande mängder andra metaloxider per liter vatten.

Beredning av diskvatten

Volymen av det vatten som ska användas vid disken ska bestämmas i liter med en decimals noggrannhet. Volymen ska vara densamma i alla försöken. Diskvattnets starttemperatur ska bestämmas i hela grader Celcius och ska vara samma för alla delförsöken. Temperaturen mäts i start och slut av varje diskcykel.

Mängden testprodukt och referensprodukt ska vara den lägsta rekommenderade doseringen på respektive produkt. Mängden mäts upp med en decimals noggrannhet och ska vara densamma i alla försöken. Diskmedlet blandas i vattnet på ett sådant sätt att det helt löses upp.

Försöksprocess

Mängden smuts ska vägas i gram eller mindre med två gällande siffror för alla delförsök.

Tillsatsen av smuts ska ske på samma sätt i alla försök, smutsen ska sitta på tallrikarna som ska diskas. All bearbetning ska ske på ett förutbestämt och likvärdigt sätt för alla delförsök, förslagsvis 20 cirkulära rörelser på framsidan och 6 cirkulära på baksidan av tallrikarna. Om en annan bearbetning används så ska den beskrivas och motiveras.

Värdering av "dryghet"

Försöken ska kunna ge resultat som ger ett mått på "dryghet", d.v.s. hur länge diskmedlet räcker. Försöket stoppas sedan vid en förutbestämd mätpunkt. Mätpunkten bör vara där skummet tar slut, men kan även bestämmas med hjälp av andra indikatorer. Om en annan indikator än "skummets slut" väljs så ska detta beskrivas och motiveras. Antalet tallrikar räknas vid den förutbestämde slutpunkten. Då kan antingen det totala antalet diskade tallrikar räknas eller det antalet som är rena.

Värdering av renhet

Försöken ska kunna ge resultat som ger ett mått på renhet. Detta kan mätas visuellt, optiskt, gravimetriskt eller med annan relevant metod. Mätmetod och mätenhet ska vara förutbestämda och beskrivna. En visuell bedömning kan t.ex. göras med hjälp av en bedömningskala.

Följande skala kan användas och bedömningen ska då göras av två personer under samma lampa (förslagsvis med ljusstyrka på 1000-1500lux). Både framsida och baksida av tallrikarna ska värderas:

5 = Helt ren

4 = 1-10 små fettpärlor/fläckar med en sammanlagd yta på max. 4 mm²

3 = Över 10 små fettpärlor/fläckar med en sammanlagd yta på 4 – 50 mm²

2 = Fettbeläggning på 50 – 200 mm²

1 = Fettbeläggning på mer än 200 mm²

Resultat

För varje försöksomgång noteras ”dryghets”- och renhetsresultat för både testprodukt och referensprodukt. Både renhet och ”dryghet” ska vara lika bra eller bättre för testprodukten vid jämförelse med referensprodukten för att resultatet av försöksomgången ska bedömas positivt.

I minst 80 % av försöksomgångarna (t.ex. 4 av 5) ska resultatet vara positivt för att testprodukten ska anses uppfylla effektivitetskravet. Alternativt kan ansökaren använda sig av statistiska metoder och med ett enkelsidigt 95 procentigt konfidensintervall visa att testprodukten ligger lika bra eller bättre än referensprodukten i minst 80 % av försöksomgångarna.

Rapportering

Hela testet ska rapporteras med utgångspunkt i ramarna ovan. Följande punkter ska framgå i rapporten:

- Angiven temperatur och luftfuktighet i försöksrummet samt angivelse av hur det kontrollerats att dessa parametrer hållits konstanta under alla delförsöken.
- Beskrivning av smutsens sammansättning och beskrivning av hur smutsen beretts för att säkerställa att den har homogen och jämn konsistens.
- Angiven hårdhetsgrad på vattnet samt hur detta uppnåtts och angivelse om Kalcium-Magnesium-förhållandet.
- Angiven mängd vatten som använts i delförsöken.
- Vattentemperatur vid start och vid slutet av diskningen ska anges.
- Angiven invägning av handdiskmedel (testprodukt och referensprodukt) till varje delförsök och beskrivning av hur medlet lösts upp i vattnet.

- Angiven invägning av smuts till varje delförsök och beskrivning av hur smutsen har tillförts till tallrikarna.
- Beskrivning av hur produkterna anonymiserats för testpersonen/-erna.
- Beskrivning av övriga moment och steg i varje delförsök.
- Beskrivning av hur ”dryghet” bedömts/bestämts.
- Beskrivning av hur renhet mätts och/eller bedömts.
- Delresultat från de 5 försöksomgångarna uppdelade på ”dryghet” och renhet inklusive all rådata.
- Resultat från vattenförsöket, i vilket inget diskmedel använts.
- Slutresultat baserat på delresultat (samt eventuell statistisk utvärdering).

Bilaga 6 Parfymämnena på "26-listan" (krav 5)

Amyl cinnamal	122-40-7	Amylcinnamyl alcohol	101-85-9
Anisyl alcohol	105-13-5	Benzyl alkhol	100-51-6
Benzyl benzoate	120-51-4	Benzyl cinnamate	103-41-3
Benzyl salicylat	118-58-1	Cinnamal	104-55-2
Cinnamyl alkohol	104-54-1	Citral	5392-40-5
Citronellol	106-22-9	Coumarin	91-64-5
d-limonen	5989-27-5	Eugenol	97-53-0
Farnesol	4602-84-0	Gerianol	106-24-1
Hexyl cinnamaldehyd	101-86-0	Hydroxycitronella	107-75-5
Hydroxymethyl-phentyl cyclohex- enecarboxaldehyd (= Lyräl)	31906-04-4	Isöeuenol	97-54-1
		Linalool	78-70-6
Methyl heptine carbonat	111-12-6	Gamma-methylionon	127-51-5
Egemos ekstrakt	90028-68-5	Træmos ekstrakt	90028-67-4